

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

ÎMPOTRIVA LITERATURII IMORALE

Ședința din Vinerea trecută a Academiei Române poate fi considerată cu drept cuvânt istorică, pe urma hotărârilor de netăgăduită importanță națională ce le-a luat. Supremul areopag al științei românești a debătut pe larg problema de extremă gravitate a literaturii imorale din zilele noastre, hotărând să pornească cea mai energică acțiune împotriva ei.

Orice Român conștient și patriot a simțit o adevărată satisfacție în fața gestului impresionant al Academiei, fiindcă el răspunde unui mare imperativ al apărării noastre de rasă contra valului de otrăvă comunistă, ce ne atacă cutezător și perfid pe toate fronturile. Inșelătoarea mască a literaturii este una din preferințele ei necontestate, fiindcă nimic nu robește mai mult inimile, decât acest gen poetic de talmăcire a visurilor și pasiunilor omenesti. Și astfel am ajuns să avem și noi, după război o infamă industrie de „vieți romanțate”, de piese, reviste, nuvele și așa zise romane, brodate pe vulgaritate și nerușinare, ce au invadat școala, familia și societatea, pustiind cumplit sufletul tinerimii noastre.

Marele maestru al prozei românești, subtitlul *I. Brătescu-Voinești*, a zugrăvit din nou, sub cupola nemuritorilor din Academie, toată oroarea acestei producții pestilențiale ce ne înveninează zi de zi. „Sub titlul de romane — spune el — se descriu scene care se oferă cheflilor la ore înaintate, pe sub mesele localurilor de noapte. Autorii, unii din nefericire români, cea mai mare parte cu altă mentalitate și de altă origină, împrumută frumoase nume românești, sub care ascund tendințe condamnable și poftă de câștig imoral prin exploatarea porcografiei. Ei ațâță sufletele curate, dorind să vadă pleznind pojghița de pudoare și umanitate care s'a cristalizat în noi de-alungul vremilor prin tot

ceea ce ne-a dat civilizația adevărată”.

În adevăr, este îngrozitor să constatăm la ce animalizare sălbatică, la ce exaltare a instincțelor primare îndeamnă tineretul acești monștri ai scrisului, cari ni se par mai vrednici de oșândă decât criminalii comuni, fiindcă pervertesc șiucid sufletul omenesc.

Și cuprins de o legitimă revoltă, dl I. Brătescu-Voinești continuă: „Am lămurit și altădată, că volumele scârboase ale lui Bonciu-Haimovici, Baltazar-Goldstein, Celarianu, Călinescu, Geo Bogza, Felix Aderca, Damian Stănoiu, N. Poganu și întregul vraf de scârnavie erotică, se bucură de ani de zile de licența suspectă a criticeii, care laudă orice murdărie imprimată. Eroii decăderii literare obțin „premiile naționale” și elogiile de pe catedra școlilor; comisiile de bacalaureat obligau până ieri pe elevi să citească operele Arghezului și ale altor flașnetari literari”.

Octavian Goga, la rândul lui, arată, că întocmai ca în Ungaria dinainte de războiul mondial, s'a răspândit și la noi o literatură citadină ostilă, trivială și primejdioasă. Bătându-și joc de tradiționalism, editurile străine tipăresc cu desinvoltură cărți de scandal, ce tulbură mințile și împing spre prăbușire. Pentru a împiedeca acest proces de destrămare, căreia-i putem cădea victimă, strălucitul cântăreț propune d-lui *Iorga* organizarea unei serii de conferințe ținute de membrii Academiei, spre a lămuri opinia publică românească și a o chema la o reacțiune colectivă.

Gloriosul apostol dela Văleni, care prin revista sa „*Cuget clar*” și ziarul „*Neamul românesc*”, duce demult lupta necruțătoare împotriva acestei „literaturi” scandaloase, acceptă invitația și e gata să treacă la fapte, convins că aceste conferințe vor avea un răsunet puternic în păturile societății ro-

mânești.

După complectările aduse de C. Rădulescu Motru, Gh. Murnu și Andrei Rădulescu, Academia Română ia hotărârea istorică, ce merită să fie rezumată în acest loc: Se aprobă organizarea conferințelor publice pentru demascarea scriitorilor perversi, a editorilor inconștienți și a criticilor dubioși. Cărțile cu texte triviale, pline de scene desgustătoare și scrise în scopul vinovat de a răspândi pornografia pentru câștig, scandal sau desmăț organizat, vor fi recenzate de câte un academician urmând ca cele ce intră în acea categorie să fie trimise cu raportul motivat al Academiei, Ministerului de Justiție, care va sesiza Parchetul pentru deschiderea acțiunii publice. Autorii

siniștri corupători de suflete, vor avea să sufere rigorile noului cod penal pentru atentat sistematic împotriva bunelor moravuri.

Această bărbătească hotărâre este una din cele mai mari acte de demnitate morală și vrednicie patriotică, din câte s'au înregistrat în activitatea prodigioasă a Academiei Române. Țara întreagă, aceea care munceste onest, crede în Dumnezeu și se sbuciumă pentru destinul românesc, salută cu imensă bucurie acțiunea de profilaxie etică a celei mai prestigioase instituții naționale din câte le avem. Sprijinită de toate forțele spirituale ale neamului, în frunte cu Biserica străbună, suntem siguri că Academia Română ne va duce la una din biruințele cele mai binecuvântate ale epocii noastre de renaștere integrală.

Cum pregătim elitele culturale.

— Conferința dlui Prof. Sextil Pușcariu. —

În ciclul de conferințe organizat de O.E.T.R., a vorbit în 24 l. tr. la București dl prof. *Sextil Pușcariu*, despre: „Cum pregătim elitele culturale.”

„Acum de curând, în Germania, în vreme ce moartea unui mare învățat — începe d-sa — era anunțată într'un ziar în patru rânduri, alături pe trei coloane întregi, se făcea cunoscut publicului cu lux de amănunte, o victorie a boxeurului Max Schmeling. Gazetele se orientează în mare măsură, ținând seama și de gusturile publicului veșnic în goană după senzational. Munca boxeurului ca și a savantului, are prețul ei. Cu toate acestea savantul, prin descoperirile sale științifice devine nemuritor, iar sportivul dispare de îndată ce altul mai tare ca el îi ia locul. Vorba muncă, de origină slavă, în toate limbile popoarelor înseamnă chin, tortură, sau mucenicie. Numai după război, odată cu apariția șomajului care a adus pustiiri și foame în numeroase familii, s'a putut constata că munca, departe de a fi o pedeapsă, este o binefacere. Credința că fără muncă nu poți avea conștiința de a fi, a creat în lume un nou socialism. Dela socialismul lui Karl

Marx, care prin greve a reușit să îndrepte situația materială a muncitorilor, devenind însă sclavii politicienilor exploatare, s'a ajuns la socialismul german de astăzi.

Pentru intelectual, munca, deosebită, este o binefacere. Adevăratul om de știință, ignoră mediul social cu răutățile, cu prostiile și nenorocirile lui, pe care e dispus oricând să le ierte, își creiază o lume aparte. În opera lui de descoperire a adevărului, el luptă cu multe piedeci, unele create de el însuși, din dorința de a cerceta cât mai multe domenii de activitate, în loc să se ocupe numai de cel care-i aparține, iar altele, din cauza societății sau a conducătorilor, care prin indiferența lor condamabilă nu-l pun în condițiuni optime de muncă.

Pe zi ce trece, cunoștințele în toate ramurile de activitate se înmulțesc. Tineretul nostru, din această cauză, nu se poate ține la curent cu toate. De aci nevoia de revizuire a programei de învățământ, eliminându-se tot ce nu mai prezintă interes. Profesorul, ținând seama de aptitudinile elevului, să-l pună în situația de a cerceta singur ramura de

activitate care-l interesează. Cele mai însemnate realizări din țara noastră sunt pe teren științific. Savanții noștri ocupă locuri de cinste alături de cei din țările apusene.

Țăranii execută sculpturi frumoase, cu briceagul. Ce lucruri minunate ar face ei, dacă cineva le-ar pune în mână o dală perfecționată. În Universități, în ceea ce privește laboratoarele, putem spune că suntem tot în epoca briceagului. Profesorul să colaboreze cu elevii stimulându-i la muncă prin toate mijloacele.

Cultura fiind de ordin spiritual, spre deosebire de civilizație, izvorăște din ființa etnică a unui popor. Ea trebuie să fie și să rămână națională.

De vrem să creștem elite, să educăm tineretul, să-l facem să iubescă munca ordonată și sistematizată. Păcatul nostru este, că ne luăm după alții. S'o facem, însă baza culturii noastre să rămână românească.

În ce privește cultura și dragostea de tineret, să imităm exemplul Aceluia care urmează cu atâta hotărâre, pe vrednicii noștri Voevozi.

Rolul preotesei în viața satelor.

Pe cât de ușoară și neînsemnată pare a fi această problemă, mereu de actualitate, pe atât este de importantă și grea de rezolvat. Este importantă pentru că e vorba de noi preoțimea și este grea, pentru că este greu să te judeci pe tine însuși, respective pe soțiile noastre. Apoi mai este și delicată pentru că nu aș vrea să fiu înțeles greșit și nici să supăr pe nimeni.

Unui preot nu-i ajunge ca să aibă 32 jug. de pământ, case parohiale frumoase, salarii, stole și alte averi fie cât de mari, pentru ca să poată zice că are de toate și să se poată declara deplin mulțumit. Toate acestea nu înseamnă nimic, dacă preotul nu este întovărășit în viața lui, de o preoteasă model, întru toate cele bune.

Nici unei femei nu i se cere altă caracter și înțelepciune ca unei preotese. Pentru ca să fie cineva preoteasă trebuie să se nască și să fie crescută pentru aceasta.

Dacă situația în care se găsesc preotesele noastre nu este chiar aceea ideală, vina în parte poate să fie și a noastră, însă partea cea mai mare este cu totul străină de noi și

se datorează unor împrejurări inevitabile în cari trăim.

Pe ale noastre le recunoaștem și promitem îndreptarea. Însă tot ceea ce nu ne aparține, respingem în modul cel mai categoric.

Ce vină poartă de pildă acel licențiat în teologie, căruia i se impune în majoritatea cazurilor să se căsătorească chiar contrar voinței lui, cu o fată impusă de atotputernicul parohiei vacante.

Sau ce vină poartă o preoteasă, dacă soțul său ca preot nu are din ce să-i aboneze cel puțin o revistă cu caracter educativ?

Ori majoritatea dintre cei ce urmează teologia, sunt fii de țărani, cari în timpul studiilor, deși au cunoscut numai lipsuri și mizerie, cu toate acestea au stors și ultima energie, ultimul ban dela părinții lor. Sărăcia te face să te îngrozești de ea și să o înconjură fapt ce determină să părăsești adeseori idealismul și să te materializezi. Și asta cum? Prin căsătorie. Nu mai vorbesc de viitorul nesigur al preoțimei și atâtea alte și importante considerente, cari îl duc pe viitorul preot la ideea căsătoriei

cu o fată bogată. Ori bogăția orbește și acopere orice defect. Ceea ce însă nu se poate ascunde este adeseori lipsa de înțelegere sufletească, care poate aduce nefericire în casă, în familie, în parohie.

Tabloul preoteselor noastre?

O parte din acest tablou este în culori luminoase cu un aspect frumos și plăcut. Și în această lumină se încadrează toate preotesele ideale. Iar partea cealaltă este cuprinsă de un întuneric supărător și ne înfățișează preotesele mai puțin ideale.

Cum sunt preotesel ideale?

1. *Ca soție:*

Plină de idealism și iubire de Dumnezeu și căminul ei. Ordonată în gândire, în vorbă și în toate manifestările ei. Tovarășă ideală de misiune, ea adeseori împrumută soțului său, lumină, energie, blândețe, curaj și răbdare. Ea dă soțului său, liniștea de care are atâtea nevoie. Este mângâitoare în năcăzurile soțului său din parohie.

2. *Ca mamă:*

Știe să le dea o educație aleasă copiilor săi. Îi știe îmbrăca frumos și cu gust. Îi hrănește substanțial. Îi știe ferici. Exemple de fii de preoți bine educați avem destule. Trebuie numai imitați.

3. *Ca gospodină:*

Ordine în casă, în grădină și stăruință spre progres, în tot ceea ce se ține de casa ei. Este un stimulent și pentru soțul său. Casa ei este un pahar. Grădina ei un rai unde se găsesc de toate. Iar curtea ei plină de avuții. Știe cruța și întrebuița timpul și orice lucru cât de neînsemnat spre folosul familiei ei pentru că se știe gândi.

Față de femeile din sat se știe impune, se știe face respectată, pentru că le știe sfătuți. Casa ei și grădina ei este o școală dela care în-

văță toate celelalte femei din sat. O țesătură frumoasă, o mâncare pregătită cu gust, o grădină bine lucrată și rațional împărțită, iată cel mai bun exemplu.

Apoi înființează Reuniunea femeilor și alte diferite societăți cu caracter religios și de binefacere, pe cari le conduce, le dă suflet și viață. Ține conferințe pentru femei. Este o îndrumătoare a femeilor din parohie. Este sufletul acelei parohii.

Deci după cum se vede din cele de mai sus, reiasă foarte clar că o preoteasă ideală poate face pe un preot păstorul ideal, care să-și împlinească datoria așa, după cum îi poruncește Dumnezeu.

Prin contrast se poate imagina, cum se înfățișează cele mai puțin ideale, fără a fi nevoie de o zugrăvire specială.

Deci am putea zice, că rolul și chemarea preotesei în viața satelor este național și bisericesc.

Din punct de vedere național s'ar putea exprima prin o pildă vie și sfaturi bine judecate, ce sunt atât de necesare femeilor din sat. Din cuvântul „Român“ trebuie făcut un cult. Și în legătură cu dragostea de neam, preoteasa poate face mult. Cine poate combate mai bine și mai cu efect toate păcatele femeilor dela sate, ca o preoteasă cuminte? Aici să ne gândim la natalitatea atât de scăzută la poporul nostru, care primejduiește viitorul acestui neam. Apoi creșterea copiilor cu mai multă grijă și curățenie, ceea ce ar mai opri mortalitatea atât de pronunțată la noi.

Apoi o țesătură frumoasă cu motive românești, o pictură sau tablou național. Un costum național frumos. Și în sfârșit să convingă româncele din sat ca îmbrăcămintea necesară să se lucreze în casă, să evite cum-

FOILETON

Vechiul Testament și creștinismul.

I. Teologia liberală și Vechiul Testament.

a) Liberalismul în general.

Este o direcție spirituală modernă, care prezintă o cât mai nelimitată libertate de mișcare, în cugetare și acțiune.

În viața practică găsește larg răsunet și apare ca o puternică reacțiune împotriva formelor, cari îngrădesc anumite manifestări individuale și colective. Tot ceea ce trecutul după o îndelungată practică și bună chibzuială a stabilit ca normă de reglementare a vieții, este lăsat la discreția rațiunii individuale, care după bunul plac poate aproba, sau elimina ca pe ceva perimat.

Fără îndoială trebuie privit drept un copil al raționalismului. Se alimentează din credința în puterea liberatoare și stăpânitoare a rațiunii, și în progresul sigur al omenirii în domeniul vieții etice.

Nu-l găsim ca sistem filozofic aparte, se afirmă însă în diferite ramuri ale vieții, ca principiu călăuzitor. În special își imprimă punctul său de vedere în domeniul religios și politic (M. Buchberger „Lexikon für Theologie u. Kirche“, ed. II, vol. VI 542-543, Freiburg 1934).

A devenit stăpânitor absolut în protestantism

și încearcă pozițiile slabe ale ortodoxismului și catolicismului.

Alimentează curentele politice extremiste.

b) Liberalismul în viața religioasă contemporană.

Câtă vreme prin el ar ajunge la expresie numai libertatea îndreptățită a cercetării științifice, împotriva unor metode învechite, ar aduce un real folos teologiei. Durere însă depășește cu mult această barieră, ducând la cele mai periculoase rezultate. Devine punctul de concentrare al tuturor acelor sisteme, cari denegă autoritatea bisericii, dând precădere părerilor individuale. Sub firma largă a liberalismului, se ascund cele mai diverse sisteme religioase, potrivnice creștinismului autentic. Unele în numele lui resping orice autoritate divină, precum: ateismul, materialismul, pan-teismul, monismul; altele se mărginesc numai la contestarea revelației divine, ca: raționalismul și naturalismul; și iarăș altele restrâng autoritatea bisericii învățătoare precum: americanismul și modernismul.

În liberalism este dată eroarea fundamentală, a tuturor erorilor sectare. Biserica apuseană îl numește marea erezie a timpului modern (M. Buchberger, op. cit. col. VI, p. 543).

c) Atitudinea istorică a liberalismului față de canonul Vechiului Testament.

Rezultatul la care a ajuns teologia liberală prin aplicarea riguroasă a principiilor ei, în investigațiile așa zise științifice asupra c. Vechiului Tes-

tament, este sintetizat în următoarea apreciere a lui Harnack: „A contesta valoarea V. Testament în sec. II creștin pe timpul lui Marcion, era o greșală, pe care biserica cu tot dreptul a condamnat-o; că a fost menținut în sec. XVI, a fost o ursită, căreia reformația încă nu s'a putut subtrage; că se mai conservă în sec. XIX în protestantism, ca izvor canonic de credință, este urmarea unei paralizii religioase“ (Th. Hoffmann în „Gott der Liebe — über beiden Bünden“, „Stimmen der Zeit“ Ian. 1937, p. 233). Harnack nu reprezintă o opinie izolată, ci se încadrează armonios în sistemul liberal din teologia protestantă. Începutul acestui sistem îl face în sec. XVIII filozoful Th. Hobbes, care lansează principiul, că autorii și timpul scrierii cărților Vechiului Testament nu trebuie stabilite după ceea ce spune tradiția, ci numai din anumite momente interne și după forma literară. Se exprimă astfel o îndoială în părerile tradiției, deschizându-se drumul larg al unor cercetări pe temeuri noi, rezultatul se vede în câteva decenii.

Credința în inspirația verbală moare. Până aci încă nimic rău. Ortodoxismul niciodată n'a admis această părere îngustă despre inspirație. Dar critica literară fiind cel mai puternic criteriu de apreciere a valorii c. Vechiului Testament cu necesitate duce și la contestarea inspirației peste tot.

La 1753, R. Lowt în scrierea: „De sacra poesi Hebraeorum“ afirmă deschis acest lucru. Lui îi urmează: J. L. Semler; I. L. Eichhorn; G. L. Bauer; W. Augusti; L. Berthold etc. (v. Dr. Joh.

păraturile de îmbrăcăminte dela oraș. Să ne închipuim că țărani din întreaga țară, ar întrebuința numai portul național — lucrat acasă — pe lângă frumsețea și mândria națională, ce s'ar propaga din tată în fiu, mai înseamnă și o cruțare, câteva sute de milioane sau chiar miliarde, ce ar rămânea în fiecare an în punga românului și nu ar mai ținea cu truda și sudorile frunții lui pe atâția industriași și comercianți străini, mai ales jidani, cari nici nu ară, nici nu samănă și nici nu seceră, dar toți duc o viață princiară. Iar bietului român în țara lui nu-i ajunge nici chiar bucățica de mămăligă cu tradiționalul borș.

Asupra acestui punct atât de însemnat trebuie să stăruie preteșele noastre.

Apoi o educație dată copiilor într'un sens patriotic cât mai pronunțat, ar însemna o flacăra dela care

s'ar putea aprinde și alimenta sentimentul național al tuturor mamelor din parohie.

Iar sub raport bisericesc, preoteșea dă viață și suflet diferitelor instituții cu caracter religios și de binefaceri. Preoteșea completează pe preot în pastorație.

Tot ce poate fi mai plăcut să vezi pe o preoteșă că postește în fiecare Miercuri și Vineri precum și toate posturile. Cercetează sf. biserică în fiecare Duminică și sărbătoare. Se mărturisește și împărtășește cu sf. trup și sângele marelui nostru Stăpân Iisus Hristos. Ce pildă bună.

În fine preoteșea trebuie să se folosească de orice clipă pentru a-i fi de folos satului său, fie în familie, fie în parohie și pretutindena. O preoteșă ideală schimbă cu desăvârșire viața și culoarea unui sat.

Pr. IOAN VELȚAN-Chinciș.

Duminica ortodoxiei la Turda.

S'a serbat la catedrala noastră cu o deosebită solemnitate în fața unui auditor select și numărös, umplând spațiul bisericii.

La orele 10 s'a oficiat Sf. Liturghie prin P. C. S. protopop-paroh Iovian Murășianu, asistat de C. profesori cateheți Gregoriu Biji și Traian Anca.

Răspunsurile le-au dat corul catedralei condus de zelosul conducător prof. I. Iasinsky.

Predica despre însemnătatea Duminicii Ortodoxiei și lupta pentru cultul icoanelor a rostit-o păr. prof. Traian Anca, cu verva-i oratorică cunoscută făcând impresie emoționantă asupra auditorului.

Terminată sf. slujbă și după o introducere informativă făcută de pă-

rintele protopop Murășianu, vicepreședintele F. O. R.-ului, — dl Nicolae Nistor, inspector școlar — a ținut o foarte documentată conferință despre rostul „Frăției Ortodoxe, arătând în cuvinte convingătoare importanța F. O. R.-ului ca factor de colaborare a păturei intelectuale întru promovarea virtuților conștiinței și cimentarea legăturilor dintre biserică și credincioși. A vorbit despre sectari, proveniți din infiltrațiile otrăvitoare moștenite din contactul cu războiul mondial. Distinsul orator, prin exemple practice și o predare proprie conferențiarilor consacrați, a reușit să convingă auditorul într'o măsură atât de pronunțată despre misiunea FOR-ului, încât la urmă oratorul a fost felicitat și publicul învederat emoționat și-a

exprimat dorința de a audia mai des asemenea conferințe, — ceea ce de fapt se așteaptă din partea FOR-ului din protopopiatul Turda între ai căror membri se află intelectuali cu reputație cunoscută.

Tot cu aceeași ocazie s'au distribuit 27 premii, și anume 10 iconițe de argint veritabil, și 15 diplome pentru lucrările cele mai bune la concursul de religie — făcute de elevele din cele 8 clase ale liceului de fete din localitate. Concursul s'a ținut la

inițiativa societății naționale ortodoxe a femeilor române, sub conducerea dlui prof. Traian Anca, iar premiile au fost distribuite pe lângă o alocație de dna prezidentă L. Murășianu.

Foarte bună impresie a făcut împărțirea valoroaselor premii, și elevelor le poate servi de un imbold pe toată viața lor, stimulând alipirea cu dragoste de ocrotitoarea sa, biserica strămoșească.

Corespondent.

INFORMAȚIUNI

Chestiunea Fundației Gojdu soluționată. În ziua de 27 Martie c. s'a întrunit la Sibiu Reprezentanța Fundației Gojdu, sub președinția Î. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan. La ordinea zilei era acordul încheiat de Guvernul țării cu cel dela Budapesta. Dl Ioan Lapedatu, care a dus tratativele în numele guvernului, a făcut o expunere amănunțită a faptelor, arătând că după discuții grele de ani de zile s'a putut în fine ajunge la o înțelegere definitivă pentru recuperarea Fundației. Aceasta însă s'a putut obține numai în schimbul unor concesiuni, anume: retrocedarea pe seama Ungurilor dela noi a fostului spital Crucea roșie din Cluj (azi Institutul de cancer) a orfelinatului terezian din Sibiu, și a unui imobil al compozitorului săcuesc din M.-Ciuc. Spitalul din Cluj va rămânea tot în proprietatea Statului care-l va răscumpăra.

În sensul acordului veniturile blocate de 10 ani se predau Fundației, iar averea ei

considerabilă, constituită dintr'un mare pachet de acții și un corp imens de case în centrul Budapestei, se va administra liber de către Reprezentanța din Sibiu.

Tinerimea ortodoxă dela școlile secundare și universitare va fi din nou împărțită cu burse, atât de binevenite în sărăcia de azi. Reprezentanța s'a gândit și la Românii din Ungaria, pentru ai căror copii a rezervat o cotă anuală apreciazabilă.

Membrii Reprezentanței și-au dat adeziunea la acordul încheiat, spre a putea fi ratificat și executat de părțile contractante.

Salutăm cu deosebită satisfacție rezolvirea acestei mari chestiuni a Bisericii noastre, și aducem mulțumiri călduroase tuturor factorilor cari și-au dat contribuția lor valoroasă.

Motive de bucurie are și FOR-ul, care și-a făcut o chestiune de onoare din lupta pentru redobândirea Fundației.

Conferința doctorului E. Ni-coară. Duminica trecută a avut loc, după sf. liturghie în sala Pârvan dela

Nikel „Grundrisz der Einleitung in das Alte Testament“ Münster 1824, p. 9.

Despoiate c. Vechiul Testament de supremul bun: „inspirația divină“ își pierd importanța pentru creștinism. Ne mai fiind privite drept un depozitar al descoperirii divine premergătoare venirii Mântuitorului în lume, nu mai pot constitui un izvor pentru doctrina creștină. Rămân numai cu o importanță istorică. De acum teologia liberală le privește numai prin prisma istorică, ca pe un produs al evoluției politico-religioase a poporului iudeu. Și sub acest aspect le prezintă pline de scăderi, ca ne redând cu fidelitate fazele acestei evoluții. Operele originale ar fi fost modelate de autori de mai târziu, cu concepții mai înalte despre Dumnezeu și cult.

Foarte elocvente sunt cuvintele lui Michelișch prin cari caracterizează această atitudine liberală față de Vechiul Testament:

„Tradițiile sfinte și profane ale poporului iudeu au suferit multiple modificări după măsura concepțiilor religioase, și împrejurările politice schimbate. Pentru a se da oarecare importanță produsului atât de sărac din timpul robiei babilonene, s'a transpus falsificarea vechilor tradiții mult anterior. Astfel se introduce ficțiunea în Vechiul Testament, că legea preoteșască a fost dată poporului încă de Moise, care în spiritul său profetic, a prevăzut toate împrejurările viitoare. O grozavă falsificare istorică s'a întreprins, în timp ce întreagă tradiția a fost prelucrată în acest sens teocratic luând ca existentă

preoția levitică încă înainte epocii regale, chiar și în timpul rătăcirii prin pustie; și istoria străveche care e plină de amintiri mistice, a fost prelucrată în sensul legii noi, la fel pentru a întări preexistența acesteia. Falsul a fost făcut fără nici o teamă în fața adevărului istoric... Nu este destul de rafinat pentru a rămânea ascuns spiritului criticei, totuși atât de bine conceput, încât omenirea secolului dearândul a fost dusă în eroare și l-a ținut drept orânduire divină, fapt de care s'au știut folosi rabinii, pentru a-și întări influința“ (Dr. A. Michelișch: „Allgemeine Religions geschichte“, Graz 1930, p. 209).

E cunoscută această direcție sub numele de critica istorică. Numără între primii corifei pe: W. M. L. de Wette; W. Vatke și H. Ewald.

Revoluționează întreaga teologie biblică protestantă. Precum este firesc: micile diferențe în rezultatele obținute, din cercetările îndrumate în această direcție, grupează pe teologi în tot atâtea școli. Nu este în interesul deslegării problemei noastre, a intra în amănunte, de aceea e de ajuns a aminti pe cele mai bine cunoscute. Astfel are mult răsunet școala lui Jul. Wellhausen, în jurul căruia se grupează: E. Reusz, B. Stade, Abr. Kuenen, H. Gunkel, R. Smend. Pe același temei, cu o mică nuanță de moderație, stă școala lui E. Koenig, Strach, Riehme etc.

Mai recent religia Vechiului Testament nici nu mai este privită aparte, ci în cadrul religiilor vechi orientale, ca având note comune cu acestea,

ca alimentându-se chiar din acestea, în orice caz urmând același drum evolutiv propriu tuturor religiunilor naturale. Deci nici o deosebire în studiul religiunilor păgâne ale babilonenilor, asirienilor, fenicienilor, egiptenilor, canaanitenilor și religia Vechiului Testament.

Ori o inscripție uneiformă, sau ieroglifă — ori o carte a Vechiului Testament. Ori zeitățile Orientului păgân Anu, Bel, Ea, Sin, Samas, Ramman, Nu, Amon, Ra, Phtah, Osiris, Horus etc. — ori Iahve — Elohim.

Moisi nu este mai mult decât Hamurani. Uu, Ilie, Eliseu, Isaia, Daniil etc., sunt identici extaticilor moabiteni și filistenii.

(V. Hommel: „Die altisraelitische Überlieferung in inschriftlicher Beleuchtung“ 1897; Winckler: „Altorientalische Forschungen“ 1897; Ieremias: „Das Alte Testament im Lichte des Alten Orient“ 1910; Kittel, Heinrich, Zimmern, Sellin în ucrările lor asupra Vechiului Testament etc.

În concluzie teologia liberală degradează Vechiul Testament din situația pe care o deține 18 secole încheiate în creștinism. Îi contestă inspirația divină, în mare măsură și istoricitatea, deci întreaga autoritate. Îl consideră drept un produs evolutiv al geniului religios al poporului iudeu, cu totul strein spiritului creștin.

Concluzia practică: el trebuie scos din Sf. Scripturi, nu poate conta ca izvor pentru adevărurile doctrinare creștine.

Prof. L. G. MUNTEANU

Universitate, conferința distinsului doctor Eugen Nicoară din Reghin cu subiectul: „Și eu am fost la Maglavit“. A asistat un public neobișnuit de numeros, mulți fiind siliți să rămână pe coridor. I-a atras de sigur titlul actual al conferinței, fiind curioși să audă povestea lui Petru Lupu. Totuș eminentul medic n'a vorbit despre Maglavit, ci a făcut o captivantă expunere a *minunei*, ca fapt supranatural, demonstrându-o cu exemple istorice, biologice și biblice. Savantul rămâne uimit în fața ei, pe când creștinul o crede, primindu-o ca o manifestare a puterii lui Dumnezeu. De aceea a primi pe Hristos în inimile noastre, înseamnă cea mai mare înțelepciune a vieții, căci prin ea ne înțelegem rostul pământesc și destinul neamului în perspectiva veșniciei.

A fost una din conferințele cele mai plăcute și instructive, grație talentului și convingerii creștine a doctorului Eugen Nicoară, furtunos aplaudat de asistența întreagă.

Lucrările Sf. Sinod. Sf. Sinod a ținut Marți o nouă ședință sub președinția I. P. S. Patriarhul Miron. Intrucât fusese sesizat, Sf. Sinod și-a menținut hotărârea ca să nu mai hirotonească diaconi sub vârsta de 23 de ani și preoți sub 25 de ani. Deasemenea și-a menținut decizia ca să nu fie hirotonit nici un preot fără acoperire bugetară. S'a luat în cercetare cererea pentru numirea unui arhieru vicar la mitropolia Basarabiei. Sf. Sinod a delegat pe arhierul Veniamin, vicar la Patriarhie să îndeplinească funcția de vicar pe lângă mitropolia Basarabiei, până la noi dispozițiuni. S'a luat act de darea de seamă a comitetului de conducere a revistei „Biserica ortodoxă Română“, aprobându-se. S'a examinat regulamentul numirilor și transferărilor personalului bisericesc întocmit pe baza avizelor date de eparhii. S'a început discuția asupra conflictului dintre episcopul Vartolomeu și arhierul Galaction Gordun, neluându-se nici o hotărâre. Ședința a fost ridicată la ora 1 jum. d. a.

Un monument lui Sava Brancovici. De amintirea gloriosului Mitropolit ortodox din veac. XVII se leagă o serie de legende și știri în popor. Una din ele spune că, marele Ierarh a fost schingiuit de Unguri în castelul contelui Kemény din comuna Brâncovenești (fostă Vecea murășană) din județul Murăș. De aceea o seamă de fruntași au luat inițiativa ridicării unui monument în această comună, care să fixeze în sufletul poporului nostru mucenicia pentru lege a Mitropolitului Sava.

Gândul e din cele mai frumoase, și nu putem decât să dorim realizarea lui cât mai grabnică. Fiindcă va fi un mijloc de pietate creștină și e-

ducație ortodoxă în slujba neamului și a Patriei.

Concert religios. Societatea femeilor ortodoxe a aranjat de Buna-vestire un concert religios pe scena Teatrului Național, dat de corurile școlilor secundare din Cluj. Timp de un ceas și jumătate publicul numeros și ales al orașului nostru în frunte cu P. S. Episcop Nicolae, a ascultat cu plăcere cântările religioase frumos executate. A fost o nimerită complectare a stării de spirit pe care ascultătorii o aduceau dela slujba sfintei liturghii. Totuși ar trebui ca aceste concerte să se țină după vecernie și numai în Catedrală, spre a le păstra tot efectul mistic ce trebuie să-l lase în sufletul creștinilor.

Fundațiunea Maglavit. Ziarele ne-au anunțat că la Senat s'a depus din inițiativă parlamentară, un proiect de lege pentru înființarea și conducerea unei fundațiuni la Maglavit. Consiliul legislativ a dat un aviz favorabil. Scopul fundațiunii este: clădirea a două biserici, spitale și azile, editarea de cărți și reviste religioase. Un consiliu de administrație alcătuit din localnici în frunte cu ciobanul Petru Lupu, decretat președinte pe viață, va conduce Fundațiunea sub supraveghierea Episcopului de Râmnic. Depunerea acestui proiect ne surprinde, deoarece știm că Sf. Sinod și-a rezervat dreptul să rezolve el chestiunea Maglavitului, fiindcă e un loc de pelerinaj ce interesează Biserica întreagă. Iar spre a întemeia o fundațiune nu-i nevoie să recurgă la Parlament, deoarece legea bisericească îi dă dreptul la aceasta, în virtutea principiului de autonomie.

Pan-europenismul. După războiu, Ungaria caută să se folosească de mijloacele cele mai felurite pentru ași face propagandă revizionistă. Dl prof. Dr. O. Ghibu a dovedit că statul maghiar, prin catolicism nu urmărește decât crearea unei platforme politice. Recent, asistăm la o altă scenă de aceeași natură. O altă mișcare — pan-europenismul — se declară favorabilă revizionismului. Președintele Pan-Europenismului, Contele Coudenhove-Kalergi, s'a declarat pentru revizionism și s'a mândrit cu prietenia câtorva revizionști de la Budapesta. Sperăm că încurând *Pan-Europenismul* nu va fi decât asociația câtorva state. E inadmisibil să se numească Pan-europeană o societate care are de gând numai și numai servirea intereselor dubioase a unor țări neliniștite.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.
Nr. 2019/1937.

Comunicat.

Inspectoratul pregătirii premilitare din Ministerul apărării naționale sub Nr. 29698/937 ne încunoștințează, că a comunicat tuturor organelor sale directivele privitoare la modul în care să se facă educația religioasă și colaborarea lor cu organele bisericești.

Preoții noștri vor căuta să se conformeze acelor directive pe cari le găsec la organele de conducere ale centrelor de pregătire premilitară.

Cluj, la 24 Martie 1937.

Consiliul eparhial.

Nr. 2062/937.

Comunicat oficial

În baza adresei Ministerului Cultelor și Artelor Nr. 31778—2855 din 20 Martie a. c. invităm pe C. Preoți, ca să-și dea întregul concurs la acțiunea de refacere și conservare a pădurilor Țării noastre, menționată în adresa Ministerului Agriculturii și Domeniilor Nr. 25993/937 de conținutul:

„Tendința de defrișare a pădurilor devine din ce în ce mai accentuată datorită în primul rând ignoranței locuitorilor satelor noastre, proprietari de păduri asupra necesității și importanței pădurilor din toate punctele de vedere: social, igienic, economic și mai ales din punctul de vedere al apărării naționale.

Măsurile represive prin aplicarea legiurilor silvice nu întotdeauna au dus la rezultatul dorit și atunci se impune ca printr'o colaborare a tuturor factorilor conștienți de importanța pădurilor și răspunzători de o educație sănătoasă a locuitorilor, să contribuim prin scris sau viu grai, pentru stăvilirea cu un ceas mai de vreme, distrugerea acestui bun natural „pădurea“.

Desigur că în această direcțiune învățătorii și preoții prin situația ce dețin aproape de sufletul poporului, pot aduce cel mai mare aport.

Așa fiind cu onoare vă rugăm să binevoiți a ruga pe toți domnii învățători și preoți din întreaga țară să pună toată stăruința în orice ocaziune: întruniri, conferințe, școală și biserici, pentru a demonstra tuturor la ce se expun prin distrugerea pădurilor și foloasele ce pot avea prin refacerea și conservarea acestora și căutând a trezi în sufletul poporului dragostea conștientă și înțeleghătoare față de pădure.

Dispozițiunile ce veți binevoi să dați vă rugăm să fie comunicate și acestui Minister.

p. Ministru (ss) T. Moșoiu. Director inginer consilier silvic (ss) Grosescu.“

Cluj, la 25 Martie 1937.

Consiliul eparhial.

Nr. 2120/937.

Comunicat oficial.

Spre știre și conformare, în cazurile când epitropiile parohiale n'au putut încasa ele repartițiile bisericești, publicăm nouile dispozițiuni ale Ministerului de Finanțe de sub Nr. 393309/937 către Administratorii de încasări și plăți:

„DS. Dlui Administrator de Incasări și Plăți Ministerul Finanțelor Direcțiunea Bugetului și Contabilității Gen. a Statului, Serviciul Executării Bugetului LM. Nr. 393309. Febr. 19/1937. — Domnule Administrator, — Ca urmare la ordinul nostru circular Nr. 251350 din 12/XI. 1935 Vă facem cunoscut, că prin rezoluția Min. pusă pe adresa Mitropoliei ort. rom. din Ardeal Nr. 324/936 s'a aprobat ca urmărirea și încasarea taxelor de cult stabilite cf. dispozițiunilor art. 30 din Legea pentru regimul gen. al cultelor, să se facă și prin organele fiscale. Având în vedere că agenții fiscalului trebuie să urmărească în primul rând debitele Statului. am solicitat acelei Mitropolii să se ia măsuri ca încasarea taxelor de cult să se facă și de aici înainte de organele bisericești și numai în cazurile când mijloacele ce au la dispoziție aceste organe nu vor fi suficiente pentru constrângerea la plată a debitorilor, să se recurgă și la concursul organelor Statului. Vă invităm să luați măsurile necesare ca ori câte ori organele bisericești vor solicita ajutorul agenților fiscalului pentru împlinirea veniturilor menționate, să se procedeze imediat la urmărirea și încasarea sumelor respective. În acest scop percepții vor primi dela parohii tablouri nominale în care vor fi trecuți toți debitorii a căror urmărirea se cere, cum și carnete de chitanțe speciale ce vor fi eliberate debitorilor la achitarea datoriilor lor. Sumele încasate vor fi vărsate lunar direct parohiilor la cererea acestora, încheindu-se proces verbal prin care să se constate numărul registrelor de recepse primite, recepsele eliberate, sumele vărsate în precedent, sumele vărsate la data încheierii procesului verbal. Debitel primite dela parohii nu vor fi înregistrate în scriptele percepțiilor. Director general (ss) Gr. Oghină. p. Director (ss) P. Gheorghiu.“

Tablourile restanțierilor renitenți — cari urmează să fie predate organelor fiscale — ni se vor înainta întâi spre aprobare, însoțite de concluzul respectiv al Consiliului parohial.

Cluj, la 30 Martie 1937.

Consiliul eparhial.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

AVIZ! Subsemnatul aduc la cunoștința O. Domni Preoți, că în atelierul meu de croitorie din Cluj, Str. Regina Maria 48, se confecționează: **REVERENZI PREOTEȘTI** din stoffe fine, cu prețul dela 1500 Lei; **ORNATE** cu prețul dela 3000 Lei; **PRAPORI** cu prețuri moderate, — precum și **costume bărbătești**.

Rog binevoitorul sprijin al On. preoțimi, garantând de confecționarea frumoasă și durabilă. Cu deosebită stimă **MIHAIL MUNTEAN,** croitor.